

Végül még egy dolgot kell megemlítenem. Mint láttuk: egy honismereti közösség vezetéséhez nem kell honismereti felkészültség, vizsga és működési engedély, a kategóriát — és így a díjazást — a megjelölt iskolai végzettség határozza meg. Kifejtetem, hogy ezt nem tartjuk helyes megoldásnak. Amíg egy módosító végrehajtási utasítás megjelenik, két dolgot tehetünk:

a) Javasoljuk a megyei tanácsoknak, a művelődési intézmények vezetőinek, hogy csak olyan — a rendeletnek végzettség szempontjából megfelelő — vezetőt alkalmazzanak, aki igazolja, hogy elvégezte a szükséges honismereti tanfolyamot (tanfolyamokat), speciálkollégiumot. Ehhez igazolást adunk, továbbképzési lapot rendszeresítünk.

b) Minthogy kategórián ez nem változtat, használják ki a 6/1976. sz. MfM rendeletben a „-tól, -ig” által adott lehetőségeket. E) tudom képzelné, hogy egy egyetemet végzett, tehát A-kategóriás vezető (a két órás foglalkozás díja 90—170 Ft) kevesebbet kapjon, mint egy szakmailag jól felkészült, eredményes, hosszabb ideje dolgozó B-kategóriás (70—140 Ft-tal díjazható).

A fentebb már említett Irányelvek ugyanezre hívják fel az irányító szervek és a munkáltatók figyelmét. A mi kérésünk tehát nem valami jámbor óhaj, hiszen a főhatóságunk által megadott biztos alapra hivatkozhatunk. A mi feladatunk ennek a rendelkezésben előírt végrehajtási módok a tudatosított elfogadtatása, folyamatos gyakorlati megvalósításának állandó segítése.

Meg kellett említenem ezt, bár tudom, hogy közösségeink vezetői nem csak anyagiakért végzik munkájukat. A működtető szerv azonban nem élhet vissza azzal a ténnyel, hogy valaki alacsony díjazással is lelkesen, elkötelezetten dolgozik. A megfelelő, a teljesített munka minőségéhez mért díjazás a mozgalom megbecsülése is. Igazi rangját azonban csak mindnyájunk összefogott, jó munkája szerezheti meg. Dolgozzatok tehát Barátaim úgy, mint eddig, mi pedig képzéssel, továbbképzéssel igyekszünk ehhez segítséget adni: jobban, tervszerűbben, mint eddig.

Villányi Gáborné:

Népművészeti szakkör az általános iskolában

Népművészet-honismeret szakkörünk 1974 szeptemberében alakult a győri Móra Ferenc Általános Iskolában. Célunk: cselekedtető módszerrel megismerni, megőrizni, alkotó módon felhasználni népünk nemesen egyszerű hagyományait, díszítő művészetét. Nem népművészeket nevelünk, hanem a művészet iránt fogékony, érdeklődő gyermekeket, akik érzékenyek a körülöttük meglévő szépségre és tisztelik a kétkezi munkát. A népművészet megismerésén keresztül a tanuló bekapcsolódik szűkebb környezetének a megismerésébe. Nemes kedvtelensé válhat számára a hagyományok felkutatása. Kutatómunkája során szerzett tapasztalatai élménnyé válnak. Közelebb kerül szülőföldjének múltjához, jelenéhez.

Munkánkat népi használatú tárgyak gyűjtésével kezdtük. A gyűjtött anyagot iskolánk könyvtárának olvasótermében, állandó kiállítás jelleggel helyeztük el, feltüntetve a tárgy nevét és felhasználási módját. A gyűjtés során, a tárgyak ápolása, gondozása, tanulmányozása közben megismerkedtünk elnevezésükkel, a népi foglalkozásokkal, mesterségekkel, a tárgyakhoz fűződő népszokásokkal.

Minden évben szakköri jelvényt készítünk magunknak. Az első évben pl. eredeti, kézzel szőtt vászonból faliképet terveztünk, rábaközi díszítéssel. Megtanultuk a hímzés technikáját, s miközben készítettük a faliképről kicsinyített jelvényeket, választ kerestünk, hogy is készül a kézzel szőtt vászon. Így ismerkedtünk meg az egyik legrégebbi mesterséggel, a szövéssel, illetve a kender feldolgozásával. Gyűjteményünkben megtalálható a tiloló, a gereben, a rokka, a guzsaly stb., továbbá ott vannak a szőtt kendők, terítők is.

Evről évre figyelemmel kísérjük azokat a városunkban rendezett kiállításokat, előadásokat, amelyek valamilyen módon kapcsolatban vannak a népművészettel. Dr. Barsi Ernő előadásában például megismerkedtünk a Rábaköz népművészetével, népdalaival. Megtekintettük a ma élő és alkotó ifjú népművészek kiállítását és megismerkedtünk az alkotókkal. Horváth György fazekasnester munkáiban közben is megismerkedtünk. Ezek a találkozások maradandó élményt hagynak a tanulóknak. Szakköri foglalkozásainkat a gyermekek számára még színesebbé tette, hogy meghívott előadók is hallhattak előadásokat. Dr. Faragó Sándor, a kapuvári Rábaközi Múzeum

igazgatója a Kisalföldi népművészetről, a népművészet eredetéről, dr. Timaffy László tanár pedig a népi díszítő motívumok szimbolikus jelentéséről beszélt a szakkör tagjainak. Mindezzel — az érdeklődés felkeltése mellett — az a célom, hogy kifinomultabb, művészibb ízlésre neveljem tanulóimat, s felhívjam figyelmüket az alkalmazás bő lehetőségeire.

Készítettünk rátéteseket, kalocsai kézelőket, tarisznyát, megismerkedtünk a népi batik — kékfestés — technikájával, megpróbáltuk a hímes tojás készítését. A népszokások megismerése közben bővebben foglalkoztunk a *népi játékokkal*, hiszen az általános iskolás korhoz még a játék áll a legközelebb. Eredeti énekes-táncos gyermekjátékokat tanultunk. Ezeket a játékokat a gyermekek szívesen játsszák szünetben, közös összejöveteleken.

Szakkörünk többféle módon is bekapcsolódik az úttörőcsapat kulturális életébe. Munkáinkkal kiállításon vettünk részt és dicséző oklevelet kaptunk. Beneveztünk az úttörőmozgalomban meghirdetett „Művészet Vándorútján” c. akcióba, s ezért viselhetjük a „Művészet barátja” címet. Népi játékokkal eljutottunk a városi Úttörő Kulturális Szemlére, ahol ezüst oklevelet kaptunk.

Minden elismerés mellett, számomra mégis az jelenti a legtöbbet — s ez célom is —, hogy a népművészet megbecsülésén keresztül minél több gyermek tanulja meg látni a szépet, s fejlődjék ki benne a valódi értékek iránti fogékonyság.

Bedécs Gyula:

A közgyűjtemények jelentősége a helytörténeti szakkörök munkájában

Az iskolai szakkörök programját az iskola jellege és a tanulók tárgy iránti vonzódásának mélysége szabja meg. Ezzel kapcsolatban megállapíthatjuk, hogy a szakközépiskolai és a szakmunkásképző iskolák helytörténeti szakkörrei szabadabban állíthatják össze programjukat, színesebb, látványosabb formákat választhatnak, jobban elszakadhatnak a tanórán tanultaktól, mint a gimnáziumok szakköröi. A gimnázium egyetemre előkészítő iskola, tanulóinak zöme felsőfokú iskolákban kíván továbbtanulni. Az a tanuló, aki műszaki vagy reál pályára készül, még akkor sem jár szakkörre, ha szereli a történelmet; az a tanuló viszont, aki human pályára készül, igényli, hogy a szakkör segítse a felvételihez és előkészítse a remélhető egyetemi studiumokra. Ez pedig azt jelenti, hogy a helytörténeti szakkör programját szorosan kell kapcsolnunk a történelemóra anyagához.

Természetesen felmerülhet a kérdés, hogy nem szűkül-e le a helytörténeti szakkör munkája, s hogy tudunk-e ennnek az igénynek megfelelő mélységű anyagot találni. A helytörténet oktatási és nevelési értékét számos cikk és tanulmány elemzi. Ezek megállapításai közül — az előbbi kétely feloldására — két elemet emelnénk ki. Az egyik: a helytörténet kimeríthetetlen gazdaságban áll rendelkezésünkre. S ez azt jelenti, hogy a tanmenetbe iktatható helytörténeti és múzeumi órán túl az elmélyültebb tanulmányozásra is tudunk a tanulók által kutatható és megszólaltatható anyagot mellékelni. A másik érték a helytörténet komplexitásában van. A levéltár poros iratkötegei a múlt életének egy-egy mozaikját őrzik. Pl. A gazdasági világválság szörnyű nyomorát dokumentálják a munkanélküliek munkát kérő levelei. S amikor elme-gyünk a Xantus János Múzeumba, ott látjuk a sivár munkáslakást: a pokroccal letakart dikóval, a gyalulatlan asztalon a pichbőgrével, az egy szál vezetéken lógó csupasz villanykörtével. S a munkáslakás kegyetlen nyomorúsága élettel telik meg, amikor a Győri Hírlap 1929. február 27-i számának „pillanatképeit” olvassa a tanuló: „Egy család a többi közül. Az apa ács, nyolc hónapja munkátlan. Hét gyerek: 2—8 évesek. Se étel, se ruha, se meleg.”

A helytörténetnek az a gazdagsága és komplexitása adja a lehetőséget is és a feladatot is, hogy együtt szólaltassuk meg az újság néma lapjait, a múzeum tárlókban és raktárakban őrzött tárgyait és a levéltár iratkötegeit.

Más célja! és módszertani fogással dolgozunk az elsős, illetve a felsős tanulókkal. A téma kiválasztásánál ragaszkodnunk kell a tantervi anyaghoz, ez azonban nem jelenti azt, hogy annak tanórai feldolgozása időben egybeesne a szakkörj munkával. Ezért a tanulók életkori sajátosságait figyelembe véve olyan témát kell választanunk,